

1.1 Popis skutkového stavu v Cause chybně odebrané ledviny

V posuzované kauze se poškozený jako pacient řadu let léčil s chronickým onemocněním ledvin a močového měchýře. Konkrétně se jednalo o oboustranný zánět ledvinové pánvičky a ledvinového parenchymu, který se projevoval snížením celkové funkce obou ledvin, přičemž však změny byly výraznější na levé straně.¹ Ošetřující lékař s první atestací **A** proto při kontrole na urologické ambulanci dne 17. 1. 2000, obdobně jako při předcházejících kontrolách 13. 9. 1999, nebo 24. 5. 1999, zvažoval odebrání levé ledviny. Pacient však také trpěl zužováním tepen zásobujících mozek a případná operace pro něj mohla být značně riziková. Ze zápisu v ambulantní kartě dne 17. 1. 2000 plyne, že plánovaná ektomie ledviny, byla podmíněna výsledkem ultrazvukového vyšetření krčních tepen a „*uvážení eventuálního rizika plánovaného výkonu*“. Při tomto zápisu však učinil **ošetřující lékař A** z nepozornosti chybu a zapsal: „*Vpravo na ledvině je 5 % funkce –plánovaná ektomie.*“² Z těchto zápisů však neplyne, že by lékař **A** rozhodl o operaci. Naopak. Lékař **A** o operaci vážně a dlouhodobě uvažoval, rozhodnutí o ní však podmiňoval dalšími vyšetřeními a posouzením celkového stavu pacienta. Proto stanovil další termín kontroly v urologické ambulanci.

Při další kontrole, která byla stanovena na **20. 3. 2000**, zastupoval ošetřujícího lékaře **A** lékař **B**.³ Vzhledem k tomu, že lékař **B** nedisponoval žádnou atestací, nesměl samostatně rozhodnout o indikaci pacienta k operaci (toto oprávnění mu nepříslušelo ani z provozního řádu kliniky). Indikovat nefrektomii byl oprávněn pouze vedoucí ambulance **C** se dvěma atestacemi, kterému také zastupující lékař **B** zdravotní dokumentaci poškozeného předal s návrhem, aby byla poškozenému pacientovi odňata **pravá** (t.j. funkční) ledvina.

Vedoucí ambulance **C** však dokumentaci nestudoval a spokojil se sdělením lékaře **B**, že navrhuje operativní zákrok.⁴ Lékař **C** následně v hlavním líčení jako svědek uvedl, že neviděl

---

¹ Na tuto diagnózu mohl usuzovat ambulantní ošetřující lékař na základě opakovaných vyšetření, včetně výsledků scintigrafie z 24. 5. 1999. Podle tohoto vyšetření pravá ledvina zajišťovala 94,2 % a levá 5,8 % ledvinových funkcí.

² Dlužno však podotknout, že se tento zápis nalézá na konci stránky ambulantní karty, přičemž na téže straně, pouze několik centimetrů výše, nalézáme zápisy, které vždy hovoří o ledvině levé (Kontrola 24.5. 1999: IVP – afunkce vlevo, Kontrola 13. 9. 1999: domluvíme se na operaci L. ledviny 5 %).

³ Tento lékař měl mít k dispozici kompletní dokumentaci, ze které by vyčetl, že přichází v úvahu toliko odstranění levé ledviny. Podle vyjádření tohoto lékaře jakožto svědka, nevycházel při vyšetření poškozeného pacienta pouze z posledního chybného zápisu ošetřujícího lékaře **A**, nýbrž „*studoval zdravotní dokumentaci společně s výsledky ze scintigrafie*“. (Rozsudek OS, str.5)

⁴ V souvislosti s jednáním vedoucího ambulance se klade otázka: K tomu, aby bylo možné indikovat odebrání ledviny, bylo zřejmě vhodné zjistit tendenci zlepšení či zhoršení její funkce v čase. K tomu bylo nezbytné srovnat závěry z provedených kontrol, jakož i výsledky provedených vyšetření, např. scintigrafie, nebo vylučovací urografie. Jejich srovnáním by vyšla najevo nejen tendence ve funkci ledviny, nýbrž i chyba v zápisu do ambulantní dokumentace. Tato chyba však najevo nevyšla, z čehož plyne, že jak lékař **B**, tak vedoucí ambulance **C** nestudovali ani výsledky provedených vyšetření, ani předchozí zápisy v ambulantní kartě, neboť

žádný důvod ke studiu výsledků scintigrafie, neboť „*shlédl poslední zápis zkušeného lékaře*“.⁵ Rozhodl tak o operaci, aniž se jakkoli přesvědčil, že je odstranění ledviny (ať už pravé či levé) vhodné, a spoléhal na správnost úsudku neatestovaného lékaře **B**, který mu operaci navrhoval a dále vycházel ze zápisu „zkušeného lékaře“, tj. lékaře **A**, který však rozhodnutí o indikaci operace neučinil. (Jestliže totiž indikoval kontrolu pacienta, nemohl zároveň indikovat operaci.)

Stranová záměna ledvin měla a mohla být odhalena při příjmu pacienta k operačnímu zákroku, neboť podle Provozního řádu kliniky byl „*plánovaný příjem nemocných organizován příjmovou ambulancí, kde lékař odpovídá za kompletnost dokumentace a správnou indikaci k přijetí*.“ Zde se však historie do jisté míry opakovala. Lékařem na příjmu byl neatestovaný **D**, který chybu v záměně ledvin neodhalil, resp. neučinil žádný krok, aby více funkční ledvina nebyla odstraněna. Vzhledem k jeho nedostatečné atestaci a nezpůsobilosti samostatně posoudit správnou indikaci, pro níž byl pacient hospitalizován, za něj nesla odpovědnost jeho nadřízená, vedoucí lůžkového oddělení **E**. Ta odpovídala za správnost indikace i podle Provozního řádu kliniky, který stanovil, že „*K operačním výkonům jsou pacienti indikováni vedoucím lékařem oddělení*.“ Sama vedoucí lůžkového oddělení **E** uvedla, že se měla seznámit s kompletní dokumentací, avšak neučinila tak a plně se spoléhala na reprodukci přijímajícího lékaře **D**, přičemž si však byla vědoma toho, že při dostatečné kontrole výsledků kontroly vylučovací urografie by záměna strany vyšla najevo.

Stranová záměna ledvin nebyla odhalena ani při tzv. **velké vizitě**, den před operací, tj. 20. 4. 2000. O indikované operaci referoval onen neatestovaný lékař **D**, který pacienta přijímal, a to za přítomnosti přednosta kliniky **F**, jeho zástupce **G**, jakož i primáře oddělení **H**. V návaznosti na tuto vizitu připravil zástupce přednosta **G** operační program, který schválil přednosta kliniky **F**. Podle operačního programu měl operační tým ve složení operátora **I** prvního asistenta **J** a druhého asistenta **K** provést odstranění **pravé** ledviny.

Operační tým byl dle vyjádření znalce sestaven správně, operátor i první asistent měli II. atestační zkoušku z oboru urologie, a splňovali tak kvalifikační předpoklady k provedení

---

při srovnání kteréhokoli z nich se zápisem posledním, by musel vyjít najevo rozpor. **Lze tedy uzavřít, že lékař B, nevzal se vší pravděpodobností v potaz výsledek provedených vyšetření, ani předchozích správných zápisů, opsal chybu z ambulantní karty a dal podnět k zařazení poškozeného pacienta k operaci vedoucím ambulance C, který dokumentaci nezkontrolal vůbec.**

⁵ Dlužno podotknout, že jak ambulantní ošetřující lékař **A**, tak jeho zastupující kolega **B**, nesložili II. atestační zkoušku, a proto ani jeden z nich nebyl způsobilý samostatně posoudit, zda je na místě provést operativní zákrok – odebrání ledviny. K tomu byl z provozního řádu oprávněn toliko vedoucí ambulance, který také jako jediný splňoval podmínku dostatečné atestace. Odpovědnost za indikaci operativního zákroku proto spočívala na vedoucím ambulance, který měl jako odborný garant zabezpečit správnost indikace takto závažného léčebného postupu.

operace. Provozní řád kliniky - oddíl „klinická pracoviště“ článek 5 pak stanoví, že: „*lékaři, kteří jsou vypsáni na operačním programu jako operatéri pro příští den, mají za úkol seznámit se podrobně s dokumentací pacienta – rtg. snímky a zajít za nemocným, představit se mu jako budoucí operatér, přiměřeným způsobem ho informovat o plánovaném operačním výkonu a pooperačním průběhu.*“ **Operatér I** tak měl za povinnost seznámit se nejen s ambulantní kartou, nýbrž a zejména také s výsledky scintigrafie a vylučovací urografie. Tuto dokumentaci neměl operatér k dispozici, byť měl povinnost si ji vyžádat a prostudovat si ji.⁶ Operatér tak pouze shlédl „*aktuální část ambulantní karty*“, která obsahovala několik po sobě jdoucích chybných záznamů. Operatér taktéž opominul navštívit před operačním výkonem pacienta, aby jej poučil o plánovaném zákroku. Učinil tak snad až těsně před samotným výkonem v době, kdy již pacient ležel na operačním stole po aplikaci tzv. premedikace a nebyl způsobilý vnímat. Následně pacientovi odstranil pravou ledvinu, což při ponechání téměř nefunkční ledviny na levé straně vedlo k nezvratnému selhání ledvinové funkce, čímž byla poškozenému pacientovi způsobena těžká újma na zdraví.⁷

Nyní přichází na řadu otázka: u koho z uvedených lékařů přichází v úvahu trestní odpovědnost za těžkou újmu na zdraví? Jakkoli by tento příběh mohl připomínat organizované páchaní trestného činu ublížení na zdraví, je třeba mít na paměti, že u trestných činů spáchaných z nedbalosti je vyloučeno účastenství, ať už v jakékoli formě. Skutečnost, zda byl či nebyl spáchán trestný čin, je tak třeba posuzovat u každého potenciálního pachatele samostatně. Proto je třeba zkoumat, které z výše uvedených osob buď komisivně nebo omisivně způsobily těžkou újmu na zdraví, a spáchaly tak trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 trestního zákona.

---

⁶ Následným šetřením bylo zjištěno, že dokumentace byla archivována obvyklým způsobem a bylo možné si ji vyžádat.

⁷ V této souvislosti může být zajímavé srovnání s německou judikaturou, podle které se „každý lékařský zásah (opatření) z hlediska skutkové podstaty posuzuje jako „ublížení na těle“ bez ohledu na to, zda byl úspěšný či neúspěšný, proveden profesionálně či chybně. Pro posouzení, zda se jedná či nejedná o trestný čin, je rozhodující protiprávnost. Ta se posuzuje podle toho, zda lékař porušil při ošetření žádoucí opatrnost, což zapříčinilo neúspěšný zákrok. Dalším kritériem je právě skutečnost, zda lékař jednal na základě účinného souhlasu pacienta. (**Matz, S.:** Der ärztliche Kunstfehler und sein Beweis. In: Kaufmann, A. (Hrsg.): *Moderne Medizin und Strafrecht*, Heidelberg: Müller, 1988, str. 43). Otázku protiprávnosti lékařského zákroku rozpracovává i P. Schick, který prezentuje pohled německé doktriny na operační zákrok. Podle něj existuje v zásadě trojí pohled na tuto otázku: První spočívá v názoru, že každá, i úspěšná, operace představuje újmu na zdraví. To, co ji může ospravedlnit (zabraňuje její protiprávnosti), je krajní nouze a souhlas pacienta. Z druhého pohledu nepředstavuje operace „újmu na zdraví“ tehdy, pokud je provedena lege artis a vede k zamýšlenému cíli. Třetí pohled je pak v jistém smyslu precizací druhého, když tvrdí, že lékařský zásah nebude naplňovat skutkovou podstatu ublížení na zdraví tehdy, pokud je proveden lékařem, je medicínsky indikován a byl proveden lege artis. (Srov. **Schick, P.J.:** Der ärztliche Behandlungsfehler in Strafrechtlicher Sicht, In: *Die Haftung des Arztes*, Graz: Leykam Verlag, 1983, str.48 an.).

7 Tdo 486/2004

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl dne 27. května 2004 v neveřejném zasedání v Brně o dovolání obviněného MUDr. Z. V., které podal proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 1. 2004, sp. zn. 11 To 201/2003, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 1 T 139/2002, t a k t o :

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání o d m í t á .

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. 1 T 139/2002, byl obviněný MUDr. Z. V. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. Za to mu byl podle § 224 odst. 1 tr. zák. uložen trest odnětí svobody ve výměře 8 (osmi) měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 (osmnácti) měsíců. Rozsudkem bylo taktéž rozhodnuto odsuzujícím výrokem ohledně spoluobviněného MUDr. M. B. a zprošťujícím výrokem ohledně spoluobviněného MUDr. P. K.

Proti shora uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání toliko obviněný MUDr. Z. V., které bylo usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 1. 2004, sp. zn. 11 To 201/2003, zamítnuto podle § 256 tr. ř.

Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný MUDr. Z. V. řádně a včas dovolání, a to z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný uvedl, že došlo k zásadnímu pochybení soudů obou stupňů při posuzování zavinění a příčinné souvislosti z hlediska hmotného práva, neboť zavinění ve formě nevědomé nedbalosti i příčinnou souvislost ve vztahu k poškození zdraví pacienta jako následku nelze podle jeho názoru považovat za prokázané. K otázce svého zavinění obviněný uvedl, že jeho omyl v daném zápise v ambulantní kartě sám o sobě není způsobilý podstatu nedbalosti naplnit, neboť se jedná o omyl stojící mimo jakoukoliv jeho vůli a i vědomá složka je zde zcela vyloučena. Obviněný si s ohledem na okolnosti dané jeho omylem a zejména s ohledem na pevně daný postup při přijímání, vyšetřování a předoperační indikaci vyžadovaný provozním řádem kliniky i obecnými zvyklostmi pro chirurgické obory nemohl v žádném případě představit, že dojde k rozvinutí série pochybení jiných lékařů, na jejímž základě dojde k poškození zdraví pacienta. I znalec z oboru zdravotnictví ve svém posudku jednoznačně uvedl, že při správném postupu jednotlivých lékařů by byla špatná indikace odhalena. Protože obviněný nevěděl a ani nemohl vědět, že dojde k danému pochybení, jednalo se o nepředvídatelný příčinný průběh ve smyslu v dovolání citované části odůvodnění rozhodnutí publikovaného pod č. 21/81 Sb. rozh. tr. Obviněný dále poukázal na to, že podle právní věty rozhodnutí publikovaného pod č. 6/88 Sb. rozh. tr. může jít o zavinění z nevědomé nedbalosti podle § 5 písm. b) tr. zák. pouze tehdy, jestliže je dána i možnost předvídat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem. V rozporu s tímto názorem je jak právní závěr soudu prvního stupně, tak zejména soudu stupně druhého, který jeho zavinění, jenž spatřoval v nesprávném vyplnění ambulantní karty, hodnotil jako vědomou nedbalost s tím, že obviněný věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně ohrozit nebo porušit zájem tímto zákonem chráněný. Pokud jde

o druhé porušení hmotného práva soudy obou stupňů, k němuž došlo při posuzování příčinné souvislosti jeho jednání ve vztahu k následku, obviněný se domnívá, že tvrzení odvolacího soudu, že „obžalovaný svou chybou vytvořil podmínky a předpoklady v zaběhaném kolektivním systému práce lékařů vzniku nesprávného rozhodnutí a v důsledku toho i nesprávného operačního zákroku“, je v příkrém rozporu s provedenými důkazy, zejména znaleckým posudkem a provozním řádem kliniky, kdy znalec jednoznačně vyloučil možnost vzniku daného následku při správném postupu lékařů a kdy provozní řád kliniky ukládá povinnost důsledného vyšetření každého pacienta každým lékařem, který s ním v tomto směru přišel do styku. Z hlediska obou důkazů došlo k přerušení příčinné souvislosti, a proto se nejednalo o přistoupení dalších příčin k původnímu příčinnému ději, ale o vznik příčin nových, kdy každá z nich byla způsobilá původní poruchový děj přerušit a založit poruchový děj nový. Obviněný neměl žádnou možnost představy rozvoje daného příčinného vztahu a ani nebylo prokázáno, že by jej rozsáhlé porušení povinností dalšími pracovníky urologické kliniky mohlo být jen napadnout; pochybení dalších lékařů bylo tedy pro obviněného nepředvídatelné, a to ve smyslu jím citované právní věty rozhodnutí publikovaného pod č. 20/81 Sb. rozh. tr., když celý systém kliniky je nastaven tak, aby možnost takové chyby negoval. Podle obviněného není splněna podmínka skutečné a nepřerušené příčinné souvislosti mezi jeho jednáním a následkem a názor odvolacího soudu dovozující přistoupení dalších příčin k příčině původní namísto přerušení příčinného řetězce je nesprávný a v rozporu s ustanoveními hmotného práva.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný uplatnil z toho důvodu, že v řízení předcházejícím napadenému usnesení odvolacího soudu byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V závěru svého mimořádného opravného prostředku obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud ČR napadené usnesení odvolacího soudu i předmětný rozsudek soudu prvního stupně zrušil a aby jej v plném rozsahu zprostil obžaloby.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství v Brně ve vyjádření k dovolání uvedla, že dovolání je možno označit za přípustné. Je však třeba plně souhlasit s názorem zejména druhoinstančního soudu, že není rozhodující, jestli k následku došlo působením více okolností, tedy nejen jednáním pachatele, ale jestli jednání pachatele je skutečností dostatečně významnou, neboť všechny příčiny a podmínky nemají pro způsobení následku stejný význam. Podřazením jednání obviněného pod nastíněné teoretické předpoklady posouzení příčinného vztahu mezi jeho jednáním spočívajícím v chybném zápisu v ambulanci dokumentaci poškozeného a vzniklým následkem na zdraví tohoto poškozeného lze podle státní zástupkyně zcela jednoznačně dospět k závěru, že k přerušení příčinného vztahu nedošlo. Obviněný byl první, kdo svou chybou vytvořil podmínky a předpoklady v zaběhaném kolektivním systému práce lékařů, ke vzniku nesprávného rozhodnutí a v důsledku toho i nesprávného operačního zákroku, který měl a má pro poškozeného fatální následky, když na nesprávnou administrativní chybu obviněného navázala pochybení dalších lékařů.

Protože státní zástupkyně má za to, že dovolání obviněného je zjevně neopodstatněné, v závěru svého vyjádření navrhla, aby Nejvyšší soud ČR dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, a to za podmínek uvedených v § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání lze podat, jestliže rozhodnutí spočívá na

nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V rámci tohoto dovolacího důvodu je možné namítat nesprávnou právní kvalifikaci skutku. Tím je míněn skutek, jak ho zjistil soud. Tento skutek je předmětem právního posouzení, přičemž jde o jeho hmotně právní posouzení. Právním posouzením skutku je ta část rozhodovací činnosti soudu, při které soud svá skutková zjištění podřazuje pod ustanovení hmotného práva, typicky pod ustanovení trestního zákona. Z toho vyplývá, že uplatněnému dovolacímu důvodu odpovídají jen takové námitky, jimiž je soudu vytýkáno, že svá skutková zjištění nesprávně podřadil pod určité ustanovení trestního zákona, resp. že soudem zjištěný skutek nenaplnuje zákonné znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. To znamená, že není možné uplatňovat námitky proti samotným skutkovým zjištěním, proti tomu, jak soud hodnotil důkazy, jak při dokazování postupoval apod. Jinak řečeno, dovolání lze opírat jen o námitky právní povahy, nikoli o námitky skutkové.

Obviněný ve svém dovolání uplatnil dvě námitky právní povahy, kterými zpochybňuje jednak existenci příčinné souvislosti mezi jeho jednáním spočívajícím v provedení chybného zápisu v ambulantní dokumentaci poškozeného Z. V. a vzniklým následkem na zdraví tohoto poškozeného, jednak naplnění subjektivní stránky ve formě nevědomé nedbalosti, a to zejména s ohledem na nemožnost představy rozvinutí příčinného vztahu.

Příčinná souvislost, která spojuje protiprávní jednání se způsobeným trestněprávně relevantním následkem, je jako obligatorní znak objektivní stránky trestného činu jedním ze základních předpokladů trestní odpovědnosti pachatele.

Následek je zpravidla výsledkem několika příčin, přičemž příčinou následku je každé jednání, bez kterého by následek nenastal. Příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem se nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistoupí další skutečnost, která spolupůsobí při vzniku následku, avšak jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo. Příčinná souvislost by se přerušila jen tehdy, kdyby nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která způsobila následek bez ohledu na jednání pachatele. Příčinná souvislost mezi jednáním obviněného a následkem by se tedy přerušila, pokud by k danému následku došlo bez ohledu na jednání obviněného, tedy výlučně v důsledku jiné okolnosti (srov. rozhodnutí publikované pod č. 37/1975 Sb. rozh. tr.). Příčinou je totiž každý jev, bez něhož by jiný jev nenastal, resp. nenastal způsobem, jakým nastal (co do rozsahu poruchy či ohrožení, místa, času apod.). Jednání pachatele, i když je jen jedním článkem řetězu příčin, které způsobily následek, je příčinou následku i tehdy, pokud by následek nenastal bez dalšího jednání třetí osoby (srov. rozhodnutí publikované pod č. 72/1971 Sb. rozh. tr.). Každé jednání, bez kterého by následek nenastal, není stejně důležitou příčinou následku (zásada gradace příčinné souvislosti); důležité je, aby jednání pachatele bylo z hlediska způsobení následku příčinou dostatečně významnou.

Podle skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů obviněný jako lékař U. k. Fakultní nemocnice v H. K. provedl dne 17. 1. 2000 chybný zápis v ambulantní dokumentaci poškozeného V.; chyba spočívala v záměně levé, téměř nefunkční ledviny indikované k ektomii, tj. k odstranění, za pravou. Poté, co uvedená chyba byla bez nezbytného prostudování zdravotní dokumentace či pohovoru s poškozeným „opsána“ dalšími lékaři urologické kliniky, kteří měli v podstatě zabezpečit, že poškozený podstoupí ten operační zákrok, jenž správně podstoupit měl a jenž byl pro jeho zdravotní stav nezbytný, tzn. odstranění levé ledviny, byla poškozenému dne 21. 4. 2000 spoluobviněným MUDr. M. B. jako operátorem odstraněna **ledvina** pravá, v důsledku čehož u poškozeného došlo k selhání

ledvinové funkce.

Ze shora (zjednodušeně) uvedených skutkových zjištění jednoznačně vyplývá, že jednání obviněného MUDr. Z. V. spočívající v provedení chybného zápisu, že je plánována ektomie pravé ledviny poškozeného namísto ledviny levé, bylo takovou skutečností, bez níž by poškozenému V. nesprávná **ledvina** odstraněna nebyla. Předmětné jednání obviněného je tedy příčinou způsobeného následku v podobě těžké újmy na zdraví poškozeného s tím, že ani jednání spoluobviněného MUDr. B., který se jako operatér řádně neseznámil se zdravotnickou dokumentací pacienta, zejména s rentgenovými snímky a nálezy z oddělení nukleární medicíny (scintigrafie ledvin), na záměnu strany operace nepřišel a poškozenému nesprávnou ledvinu odstranil, ani jednání dalších lékařů U. k. Fakultní nemocnice v H. K., kteří v posuzovaném případě nepostupovali zcela v souladu se svými povinnostmi a jejichž jednání dovolací soud není oprávněn posuzovat, nepřerušuje příčinnou souvislost mezi jednáním obviněného a způsobeným následkem.

Jestliže při vzniku následku spolupůsobilo více příčin, např. jednání pachatele a třetí osoby, je třeba hodnotit každou příčinu co do jejího významu pro vznik následku zvlášť a určit její důležitost pro následek, který z jednání obviněného nastal. Hodnotí-li se takto jednání obviněného MUDr. Z. V., je třeba dospět k závěru, že jeho jednání spočívající v provedení chybného zápisu v ambulantní dokumentaci poškozeného, že je plánováno odstranění jeho pravé ledviny, namísto ledviny levé, bylo prvotní a podstatnou příčinou již uvedených relevantních trestněprávních následků na zdraví poškozeného, která podle odvolacího soudu vytvořila „podmínky a předpoklady v zaběhaném kolektivním systému práce lékařů vzniku nesprávného rozhodnutí a v důsledku toho i nesprávného operačního zákroku ..., když na nesprávnou administrativní chybu obžalovaného navázala pochybení dalších lékařů. ... Ze souhrnu těchto porušení stanovených povinností více osob ... došlo k zjištěnému a prokázanému následku v podobě způsobení těžké újmy na zdraví poškozeného pacienta Z. V. Jednání obžalovaného MUDr. V. nebylo jedinou příčinou vzniklého následku, ale příčinou jednou z více a příčinou první, a to příčinou dostatečně významnou, že je nutno dovodit existenci trestní odpovědnosti tohoto obžalovaného“ (str. 6 usnesení soudu druhého stupně). Dovolací soud se s tímto právním závěrem odvolacího soudu ztotožňuje s tím, že z hlediska významu jednání tohoto obviněného jako příčiny následku nutno zdůraznit, že bez jeho jednání by k vzniku následku nedošlo a přerušení příčinné souvislosti je proto vyloučeno.

Všechny znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu, tedy i příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem trestného činu, musí být zahrnuty zaviněním, a to v případě trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zák. zaviněním nedbalostním (§ 5 tr. zák.). Obviněný v dovolání své nedbalostní zavinění vyloučil, neboť, jak uvedl, předmětné jednání bylo omylem stojícím mimo jakoukoliv jeho vůli a i vědomá složka byla zcela vyloučena. K této námitce dovolací soud považuje za nutné uvést, že nedbalostní zavinění je, na rozdíl od zavinění úmyslného, charakterizováno neexistencí volní složky a rozlišováno pomocí složky vědomostní na nedbalost vědomou /§ 5 písm. a) tr. zák./ a nevědomou /§ 5 písm. b) tr. zák./, u níž, jak vyplývá již z pojmového označení, absentuje i složka vědomostní. Absence vědomostní složky tedy sama o sobě nemůže zavinění pachatele ve formě nevědomé nedbalosti vyloučovat.

Naplnění subjektivní stránky trestného činu dále obviněný zpochybňuje tvrzením, že si s ohledem na okolnosti dané jeho omylem a zejména s ohledem na pevně daný postup při přijímání, vyšetřování a předoperační indikaci vyžadovaný provozním řádem kliniky i obecnými zvyklostmi pro chirurgické obory nemohl v žádném případě představit, že dojde k

rozvinutí série pochybení jiných lékařů, na jejímž základě dojde k poškození zdraví pacienta V., a že se tedy jednalo o nepředvídatelný příčinný průběh, který podle rozhodnutí publikovaných pod č. 20/81 a č. 21/81 Sb. rozh. tr. odpovědnost pachatele za vzniklý následek vylučuje. Předně je třeba uvést, že obviněným uváděný „omyl“ spočívající v záměně levé ledviny určené k odstranění za pravou v zápise provedeném dne 17. 1. 2000 byl důsledkem hrubé nepozornosti obviněného, právě v níž lze spatřovat jeho nedbalost. Pokud jde o tvrzení obviněného, že si nemohl představit, že dojde k rozvinutí série pochybení jiných lékařů, tj. že se příčinný vztah mezi jeho jednáním a účinkem v podobě těžké újmy na zdraví poškozeného V. může rozvinout tak, jak se rozvinul, dovolací soud s tímto tvrzením nesouhlasí. Z výpovědi spoluobviněného MUDr. B. i jednotlivých svědků - lékařů U. k. Fakultní nemocnice v H. K. - je zřejmé, že mezi lékaři tohoto pracoviště existovala vzájemná důvěra, na základě níž se plně spoléhali na správnost odborných závěrů svých kolegů a taktéž na správnost o těchto závěrech učiněných zápisů, a že v důsledku nejen této důvěry, ale i velkého objemu práce a tedy nedostatku času kontrolní mechanismy v podobě povinností lékařů při plnění jednotlivých úkolů nebyly vždy dodržovány. Tato skutečnost musela být obviněnému známa, když svědek MUDr. L. R., v době spáchání trestného činu vedoucí lékař ambulance urologické kliniky, vypověděl, že „při určení pacientovi operace postupoval podle běžné praxe zavedené na urologické klinice“, tzn. že „vycházel z indikace provedené atestovaným lékařem MUDr. V.“ a „zkontroloval“ pouze „poslední zápis v ambulantní kartě“ (str. 6 rozsudku soudu prvního stupně). Rovněž podle výpovědi spoluobviněného MUDr. B. jako operátora je „kompletní prostudování celé dokumentace ... v běžných podmínkách pracovní činnosti nemožné“; z tohoto důvodu spoluobviněný MUDr. B. „prostudoval podrobně poslední záznamy, které se vztahovaly k operačnímu výkonu, a dále se plně spolehl na závěry velké vizity a hlášení urologické kliniky, neboť neměl důvod pochybovat o jejich správnosti“ (str. 3 a 4 rozsudku soudu prvního stupně). S ohledem na tato skutková zjištění dovolací soud dospěl k právnímu závěru, že si obviněný měl a mohl představit, že se příčinný vztah může rozvinout tak, jak se rozvinul, že měl možnost předvídat porušení zdraví poškozeného jakožto zájmu chráněného trestním zákonem. Tedy i příčinný vztah mezi předmětným jednáním obviněného a následkem v podobě těžké újmy na zdraví poškozeného V. je zahrnut zaviněním obviněného, a to ve formě nevědomé nedbalosti /§ 5 písm. b) tr. zák./, jak rozhodl soud prvního stupně, jehož rozhodnutí odvolací soud, přes v této otázce odlišný názor, potvrdil.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti, kdy dovolací soud dospěl k právnímu závěru, že nedošlo k přerušení příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a způsobeným trestněprávně relevantním následkem na zdraví poškozeného a že i tento příčinný vztah je zahrnut zaviněním obviněného, Nejvyšší soud ČR dovolání obviněného v části opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, když s námitkami uplatněnými v dovolání se již zabývaly soudy nižších stupňů a přesto, že své rozhodnutí přesvědčivě zdůvodnily, obviněný nadále setrvává na svém výkladu otázky přerušení příčinné souvislosti a zavinění.

Podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze dovolání podat, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k).

Jak již bylo shora uvedeno, dle obviněného je tento dovolací důvod dán proto, že v řízení, které předcházelo vydání napadeného usnesení odvolacího soudu, byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný tedy uplatnil důvod dovolání podle § 265b

odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě za druhou spojkou „nebo“.

Obviněný ve svém dovolání sice dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. uplatnil /což je nezbytná podmínka pro naplnění druhé varianty dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odvoláním na nesprávné právní posouzení skutku nebo jiné nesprávné hmotně právní posouzení/, ovšem jím uplatněné právní námitky způsobilé tento dovolací důvod naplnit byly dovolacím soudem shledány jako zjevně neopodstatněné. Z tohoto důvodu nezbylo Nejvyššímu soudu ČR nic jiného, než dovolání obviněného v části opírající se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. taktéž odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

Za podmínek uvedených v § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil Nejvyšší soud ČR toto rozhodnutí v neveřejném zasedání.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 27. května 2004

Předseda senátu:
JUDr. Michal Mikláš